

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/17/2020
Identifikačné číslo spisu: 7816203865
Dátum vydania rozhodnutia: 21.04.2021
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:7816203865.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ X. N., trvale bytom v R.L., Z. XX a 2/ M. N., trvale bytom v M., M. XXXX, Č. R., oboch zastúpených JUDr. Pavlom Kontrom, advokátom v Rožňave, Čučmianska dlhá 21, proti žalovanému Združeniu klubu turistov „Volvec“ pri obci Čučma, so sídlom v Čučme, Obecný úrad, IČO: 31 274 757, zastúpenému JUDr. Jurajom Ferenčíkom, advokátom v Košiciach, Krivá 23, o určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia a iné, vedenom na Okresnom súde Rožňava pod sp. zn. 4C/78/2016, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 26. júna 2019 sp. zn. 11Co/280/2018 takto

rozhodol:

Dovolanie žalobcu 1/ o d m i e t a .

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 26. júna 2019 sp. zn. 11Co/280/2018 v časti týkajúcej sa žalobcu 2/ z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Žalované má proti žalobcovi 1/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Rožňava (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 21. júna 2018 č. k. 4C/78/2016 - 155 I. určil, že Valné zhromaždenie členov Združenia klubu turistov „Volvec“ pri obci Čučma zo dňa 25. novembra 2015 (ďalej tiež len „sporné valné zhromaždenie“ alebo skratkou „VZ“) a uznesenie na ňom prijaté sú neplatné; II. pozastavil výkon uznesení prijatých sporným valným zhromaždením a III. žalobcom priznal náhradu trov konania proti žalovanému v plnom rozsahu s tým, že o výške náhrady bude rozhodnuté samostatným uznesením. Rozsudok vo veci samej odôvodnil právne ustanoveniami §§ 137 a 149 a § 150 ods. 1 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení zákona č. 87/2017 Z. z., a dnes už i č. 350/2018 Z. z., ďalej tiež len „C. s. p.“), § 3 ods. 3 a § 15 ods. 1 a 2 zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov (v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „zákon o združovaní“) v spojení s čl. 3 bodom 2, čl. 5 A. bodom 5 a 9 a čl. 5 B. bodom 1 stanov žalovaného (ďalej tiež len „stanovy“) a § 122 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „O. z.“), vecne potom dôvodnosťou žaloby za stavu, keď žalované namietalo nedostatkom členstva žalobcov v združení pre nezachovanie

stanovami predpísanej procedúry, samo však nebolo schopné preukázať splnenie rovnakej podmienky u svojho predsedu a členov výboru združenia, zvolených na spornom valnom zhromaždení. Na VZ neboli pozvaní všetci členovia združenia (minimálne obaja žalobcovia, z ktorých inak žalobca 1/ bol ďalším valným zhromaždením, konaným 24. mája 2016, zvolený za predsedu žalovaného), namiesto 7-členného výboru podľa stanov bol volený len 3-členný a za uznesenia prijaté na VZ nehlasovala stanovami predpísaná väčšina všetkých členov (nadpolovičná pri výbere a dvojtretinová pri predsedovi), keď z celkového počtu samým žalovaným uvádzaných 22 jeho členov za jednotlivých členov výboru hlasovalo iba 11, 9 a 10 členov a za predsedu rovnako iba 11 členov. K námietke žalovaného oneskorenosťou žaloby mal za to, že táto nebola dôvodnou, nakoľko koniec lehoty v zmysle § 15 ods. 1 zákona o združovaní ako lehoty určenej podľa mesiacov pripadol na 25. máj 2016 a práve v takýto posledný deň lehoty došlo k osobnému podaniu žaloby na súd. Za opodstatnenú považoval aj požiadavku na pozastavenie výkonu uznesení prijatých sporným valným zhromaždením a to práve pre názor o nemožnosti vykonávania oprávnení orgánov združenia osobami zvolenými do nich neplatne. Napokon rozhodnutie o trovách konania bolo odôvodnené ust. § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 C. s. p. s poukazom na plný úspech žalobcov.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej tiež len „odvolací súd“) rozsudkom z 26. júna 2019 sp. zn. 11Co/280/2018 na odvolanie žalovaného rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých vyhovujúcich výrokoch (vo veci samej) zmenil tak, že žalobu zamietol; aj v časti trov konania rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobcovia „v 1. a 2. rade“ (?) „sú povinní nahradiť“ (keď už, tak správne „zaplatiť náhradu“ - pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) žalovanému 100 % trov konania pred súdom prvej inštancie a napokon rozhodol tiež, že žalobcovia „v 1. a 2. rade sú povinní nahradiť žalovanému 100 % trov odvolacieho konania“. V rozsudku právne zdôvodnenom ustanovením § 15 ods. 1 zákona o združovaní dospel k záveru o opodstatnenosti odvolania žalovaného pre nesprávne (nedostatočne úplné) právne posúdenie veci súdom prvej inštancie. Podmienkou vecného zaoberania sa žalobou bolo totiž jej podanie v zákonom ustanovenej lehote, ktorá má z povahy veci povahu lehoty prekluzívnej (prepadnej alebo tiež zánikovej), po ktorej márnym uplynutím už právo na súde úspešne uplatniť nemožno a na takúto nemožnosť má súd prihliadať aj bez námietky či procesnej iniciatívy strán (ex offio, čiže z tzv. úradnej povinnosti). Súd prvej inštancie sa pritom podľa odvolacieho súdu v danom prípade uspokojil so záverom o zachovaní objektívnej šesťmesačnej lehoty, pozornosť však nevenoval skúmaniu toho, či bola dodržaná aj 30-dňová subjektívna lehota, plynúca od získania vedomosti o spornom valnom zhromaždení žalovaného a rozhodnutiach na ňom prijatých. Z obsahu nikým nespochybnenej zápisnice z valného zhromaždenia žalovaného, konaného 17. marca 2016, pritom vyplynulo, že už na takomto valnom zhromaždení žalobca 1/, na základe splnomocnenia zastupujúci tiež žalobcu 2/, sám informoval o spornom valnom zhromaždení a jeho záveroch, z ktorého dôvodu sa posledným dňom 30-dňovej subjektívnej lehoty podľa § 15 ods. 1 zákona o združovaní stal 16. apríl 2016 a žalobu podanú až v máji rovnakého roka bolo preto treba zamietnuť; argumentoval odvolací súd, ktorý napokon rozhodnutia o trovách konania s poukazom na ustanovenia použité už súdom prvej inštancie a tiež § 396 ods. 1 C. s. p. odôvodnil zmenou rozhodnutia vo veci samej a ňou daným plným úspechom žalovaného.

3. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podali obaja žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie s návrhom na zmenu rozsudku potvrdením rozsudku súdu prvej inštancie. Prípustnosť dovolania vyvodzovali z ustanovení § 420 písm. f/ aj § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ (?) C. s. p. Za právnu otázku významnú pre rozhodnutie a riešenie odvolacím súdom v prejednávanej veci za pomoci odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, resp. za stavu rozdielnosti rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, považovali otázku, či za moment získania vedomosti splnomocnenca (správne „splnomocniteľa“ - pozn. najvyššieho súdu) o určitej skutočnosti s následkom začatia plynutia subjektívnej lehoty na uplatnenie práva možno považovať samotné udelenie splnomocnenia (bez ďalšieho), alebo je potrebné skutočné (preukázateľné) zistenie skutkovej okolnosti umožňujúcej uplatnenie práva. Pri riešení tejto právnej otázky podľa dovolateľov možno vychádzať z judikatúry najvyššieho súdu, týkajúcej sa subjektívnej premlčacej doby pri bezdôvodnom obohatení (rozhodnutia vo veciach sp. zn. 3 Cdo 169/2017 a 1 Cdo 67/2011), podľa záverov ktorej nie je postačujúca domnelá vedomosť, ale vedomosť skutočná. K porušeniu práva na spravodlivý proces potom podľa názoru

dovolateľov prišlo tým, že odvolací súd výzvu na prípadné výhrady voči existencii alebo obsahu zápisnice z valného zhromaždenia žalovaného konaného 17. marca 2016 bližšie nekonkretizoval (k čomu smeruje) a ak následne zamietol žalobu s názorom o nezachovaní subjektívnej lehoty na podanie žaloby, poprel princíp predvídateľnosti súdnych rozhodnutí.

4. Žalované navrhlo rozsudok odvolacieho súdu potvrdiť (?), podľa všetkého dovolanie odmietnuť), majúc za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne správnym a dovolanie žalobcov predovšetkým pre nepoužiteľnosť ním uvádzaných rozhodnutí najvyššieho súdu aj na prípad v prejednávanej veci neopodstatneným.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.) a to za splnenia i podmienky jej zastúpenia i spísania dovolania advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.) bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu 2/ treba považovať za prípustné a aj dôvodné, u dovolania žalobcu 1/ to však bolo presne naopak.

6. Ešte pred vlastnou argumentáciou, prečo bol namieste takýto záver, je ale žiaduce uviesť, že podľa § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné dovolanie, (len) ak to zákon pripúšťa. Platné procesné právo pozná 2 dovolacie dôvody, ktorými sú zmatečnosť (podľa § 420 C. s. p.) a nesprávne právne posúdenie veci (podľa § 421 C. s. p.) a okrem toho celý rad dôvodov prípustnosti dovolania podávaného z jedného alebo druhého z práve spomenutých dovolacích dôvodov, urobených súčasťou jednotlivých písmen § 420, resp. § 421 ods. 1 C. s. p. a reprezentujúcich do úvahy prichádzajúce skutkové podstaty či už zmatečnosti alebo nesprávneho právneho posúdenia veci.

7. Pokiaľ žalobcovia v prejednávanej veci vyvodzovali prípustnosť svojho dovolania súčasne z § 420 písm. f/ C. s. p. aj z § 421 ods. 1 písm. a/, resp. tiež písm. c/ rovnakého zákona, šlo tu o prípad kumulácie oboch dovolacích dôvodov (a tiež až troch z celkom deviatich zákonom predpokladaných dôvodov prípustnosti dovolania) s možnosťou takto postupovať v zmysle záverov z uznesenia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu (ďalej tiež len „veľký senát“) z 21. marca 2018 sp. zn. 1 VCdo 1/2018. Takýmto uznesením, v ktorého výroku veľký senát vyslovil, že kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 C. s. p. a § 421 C. s. p. je prípustná, bol prekonaný skorší opačný názor veľkého senátu, uvedený v jeho uznesení z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017. Veľký senát na odôvodnenie svojho ostatného stanoviska k tejto otázke uviedol (o. i.), že zákaz kumulácie dovolacích dôvodov podľa označených ustanovení nemožno vyvodiť ani rozumným teleologickým výkladom, resp. nijakým ústavne konformným výkladom. Prakticky rovnako vyriešilo tú istú právnu otázku aj uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „ústavný súd“) z 25. apríla 2018 sp. zn. Plz. ÚS 1/2018 a senát 3C najvyššieho súdu, nevidiaci dôvod na odchýlenie sa od takýchto záverov, pristúpil preto k skúmaniu prípustnosti dovolania v prejednávanej veci najprv z pohľadu existencie prvého z ním uplatnených dôvodov (keďže v zmysle záverov z uznesenia veľkého senátu sp. zn. 1 VCdo 1/2018 až prípadné konštatovanie neexistencie prvého zo súbežne uplatnených dovolacích dôvodov vedie k potrebe zaoberania sa i následnou otázkou, či dovolanie nie je prípustným z dôvodu druhého).

8. Podľa § 420 písm. f/ C. s. p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Žalobcovia dovolaním tvrdenú vadu zmatečnosti podľa práve odcitovaného ustanovenia videli v neupozornení ich odvolacím súdom na účel sledovaný výzvou na vyjadrenie sa, či majú výhrady (námietky) voči existencii alebo obsahu zápisnice z valného zhromaždenia žalovaného, konaného 17. marca 2016 a v následnom prekvapivom zamietnutí žaloby (založenom na závere o nezachovaní subjektívnej 30-dňovej lehoty na jej podanie, plynúcej od získania - neskoršími dovolateľmi - vedomosti o spornom valnom zhromaždení a rozhodnutiach na ňom prijatých).

10. Ustanovenie § 420 písm. f/ C. s. p. zakladá prípustnosť (a zároveň tiež dôvodnosť) dovolania v prípadoch, v ktorých miera zásahu do procesných práv strany v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných Ústavou Slovenskej republiky (ústavným zákonom SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov a jedného nálezu ústavného súdu, ďalej tiež len „Ústava“).

11. Pre naplnenie prípustnosti dovolania podľa ustanovenia, o ktorom je reč, je nevyhnutné kumulatívne splnenie troch zákonných znakov, ktorými sú I. nesprávny procesný postup súdu, II. následok postupu pod I., ktorým je znemožnenie strane sporu realizovať jej patriace procesné práva či prinajmenšom niektoré z nich a III. miera (intenzita) zásahu, pri ktorej už je namieste konštatovanie porušenia práva na spravodlivý proces. Platí pritom, že i Ústavou garantované základné práva na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie sú zásadne „výsledkové“, čo znamená, že parametru spravodlivosti musí zodpovedať proces ako celok. Či bude u konkrétneho konania súdu opodstatneným práve takéto nazeranie naň alebo presný opak, závisí v konkrétnej veci predovšetkým od významu porušeného (strane upretého) práva a možnosti zhojenia nesprávneho (právo upierajúceho) postupu v ďalšom konaní.

12. Dovolací súd už vo svojej skoršej rozhodovacej praxi, nech aj viažucej sa primárne k interpretácii ustanovenia § 382 C. s. p., ukladajúceho odvolaciemu súdu povinnosť vyzvať sporové strany na vyjadrenie sa k možnému použitiu skôr nepoužitého ustanovenia právneho predpisu (v tejto súvislosti porovnaj najmä uznesenie najvyššieho súdu z 23. januára 2019 sp. zn. 3 Cdo 9/2018) uzavrel, že príslušná zákonná úprava je len praktickým prevzatím aj do rekodifikovanej podoby slovenského civilného sporového procesu už skôr platnej úpravy, podľa ktorej odvolací súd má eliminovať jav svojho pre strany prekvapivého rozhodnutia za pomoci ich upozornenia na možnosť použitia dosiaľ nepoužitého ustanovenia právneho predpisu, pokiaľ takéto ustanovenie (resp. aj súbor viacerých do úvahy prichádzajúcich ustanovení) považuje za relevantné (na vec sa vzťahujúce a aj pre jej náležité, teda dostatočne úplné právne posúdenie rozhodujúce). Súčasťou takéhoto upozornenia má a aj podľa skoršej úpravy malo byť tiež poskytnutie stranám možnosti, aby sa k možnému použitiu takéhoto ustanovenia vyjadrili (tu porovnaj aj § 213 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku - zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení).

13. V rámci úvah o korektnej interpretácii vyššie zmieňovanej úpravy mal tunajší súd tiež za to, že nemožno súhlasiť s názorom, podľa ktorého má odvolací súd v rámci plnenia si povinnosti podľa § 382 C. s. p. (skôr § 213 ods. 2 O. s. p.) ustanovenie (a-) podľa neho významné a v skoršom konaní nepoužité zasadiť aj do príslušného vecného kontextu, teda stranám oznámiť či prinajmenšom naznačiť, ako takúto úpravu (či už samu osebe alebo v spojení s ďalšími skôr použitými ustanoveniami) hodlá aplikovať na konkrétny posudzovaný prípad. Z pohľadu predvídateľnosti rozhodovania súdov nežiaducu prekvapivosť totiž zákon spája len s rizikom použitia skôr nepoužitej právnej úpravy bez poskytnutia stranám možnosti argumentovať tiež v smere významnosti (alebo naopak nevýznamnosti) takejto skôr nepoužitej úpravy, od odvolacieho súdu však nevyžaduje obrazné „odkrytie kariet“ tým, že stranám sporu objasní i dôvody, pre ktoré považuje skôr nepoužitú úpravu za rozhodujúcu, resp. im tiež ozrejmi (viac či menej detailne), aké je podľa neho správne, teda dostatočne komplexné a na všetky prípadné otázky pomýšľajúce právne posúdenie veci. Takáto úprava má svoju logiku nielen preto, že aj súd prvej inštancie má povinnosť uviesť len predbežné právne posúdenie veci a je zjavne vecou kvality, ucelenosti a objektívnej uspokojivosti prípadnej následnej oponentúry voči takémuto právnomu posúdeniu veci, či ju súd pri konečnom rozhodovaní akceptuje (a od predbežného právneho názoru ustúpi) alebo si naopak svoj názor podrží (v tomto prípade s uzročením o logickom dôsledku takéhoto svojho počínania v podobe odvolania strany, ktorej argumentáciu neprijal); ale najmä preto, že náprave prípadných nedostatkov (spravidla medzier) v právnom posudzovaní veci odvolacím súdom zásadne neslúži dovolanie pre zmätočnosť (podľa § 420 C. s. p.), ale dovolanie podávané z iného dôvodu, ktorým je práve namietané nesprávne vyriešenie otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu (podľa §

421 C. s. p.).

14. Výzva odvolacieho súdu stranám, o ktorej je reč, pritom nie je len prostriedkom na zamedzenie prekvapivým rozhodnutiam, ale odvolaciemu súdu po urobení si ním predbežného záveru o dostatku skutkových zistení pre konečné rozhodnutie a o správnosti (resp. nesprávnosti či ešte presnejšie úplnosti) právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie slúži aj ako nástroj na zistenie správnosti (úplnosti) právneho nazerania na posudzovaný problém ním samotným (tým, že je tu možnosť strán sporu upozorniť ešte i na ďalšie než výzvou naznačené právne súvislosti posudzovania veci), ako aj na poskytnutie stranám sporu v odvolacom konaní možnosti ešte ostatný raz argumentovať tiež skutkovo (tým, že v závislosti na celkom alebo čiastočne odchylnom právnom nazeraní na problém dôjde k upozorneniu na prípadné medzery v skutkových zisteniach, v tomto prípade však so zreteľom k úprave odvolacieho konania i s preukázaním skoršej nemožnosti prípadné dôkazy navrhnúť už v konaní pred súdom prvej inštancie).

15. Vyššie priblížené závery podľa názoru dovolacieho súdu možno vzťahovať i na prípad výzvy odvolacieho súdu na vyjadrenie sa strán k určitému dôkazu, keď už samotným upriamením na dôkaz dáva odvolací súd najavo, že ho pre rozhodnutie vo veci považuje za významný a výzva poskytuje priestor i stranám argumentovať v prospech skutkových zistení vyvoditeľných z dôkazu; povinnosťou súdu tu však nie je vopred stranám oznamovať ani naznačovať, ako bude dôkaz vyhodnotený a aké konkrétne skutkové zistenie (-a) z neho súd vyvodí. Pri striktno formalistickom nazeraní na problém síce prekvapivým môže byť aj také skutkové zistenie, ktoré odvolací súd ustálil (sformuloval) bez toho, aby tak pred ním urobil už i súd prvej inštancie, s týmto druhom prekvapivosti ale rozhodovacia prax súdov vrátane súdu dovolacieho záver o porušení práva na spravodlivý proces nespája (ak k nemu príde za stavu objektívnej vedomosti i strán sporu o skutkovom a právnom rámci veci, pričom v tejto súvislosti nehrá žiadnu úlohu to, či dôvodom opomenutia uvedenia takpovediac kľúčového skutkového zistenia už súdom prvej inštancie bolo neuvedenie si jeho významu alebo čokoľvek iné).

16. Dovolaniu oboch dovolateľov v časti tvrdenia o zaťažení konania pred odvolacím súdom tzv. zmätočnosťou vadou podľa § 420 písm. f/ C. s. p. preto nešlo prisvedčiť a ak by bola prípustnosť dovolania založená na tomto jedinom dôvode, dovolanie by muselo byť (bez ďalšieho) odmietnuté.

17. Dovolatelia však v dovolaní namietali aj nesprávnosťou právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vzťahu k otázke, ktorú dovolaním dostatočne zrozumiteľne sformulovali a ktorá celkom nepochybne mala charakter otázky právnej a to takej, od ktorej vyriešenia konkrétnym (dovolaním ale spochybňovaným) spôsobom záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu v ich neprospech. Dovolací súd pritom považuje za potrebné dovolateľom prisvedčiť v tom, že odvolacím súdom zvolené riešenie dovolaním nastolenej otázky je takým jej zjednodušením, ktoré je už na ujmu správnosti (podloženosti) záveru vedúceho k zamietnutiu žaloby a na práve uvedenom nemôže nič zmeniť ako to, že len u jedného z dovolateľov mohlo vyriešenie otázky spôsobom ponúkaným v dovolaní ovplyvniť aj výsledok sporu, tak ani opretie dovolania v takejto časti o dva principiálne nezlučiteľné dôvody jeho prípustnosti - podľa § 421 ods. 1 písm. a/ aj c/ C. s. p., hoci z povahy veci musí byť vylúčené, aby jedna a tá istá právna otázka bola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu už vyriešená (ustálením judikatúry) a odvolací súd sa od takto ustálenej rozhodovacej praxe odklonil a aby tu bol zároveň pretrvávajúci stav rozdielnosti rozhodovania dovolacieho súdu.

18. V prípade dovolaním nastolenej právnej otázky sa síce dovolatelia formálne odvolali na § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. aj na písmeno c/ rovnakého ustanovenia a za základ pre vyriešenie dovolaním nastolenej otázky označili dve rozhodnutia najvyššieho súdu, z materiálneho hľadiska však na konkrétny (uplatnený) dôvod prípustnosti dovolania v prejednávanej veci a jeho naplnenie (existenciu, resp. neexistenciu) bolo treba usúdiť práve z analýzy dovolaním ponúkaných rozhodnutí a poskytnutia odpovede na otázky I. či dovolaním ponúkané, resp. iné dovolaciemu súdu známe jeho vlastné rozhodnutia riešili rovnaký problém alebo problém aspoň obdobný tomu posudzovanému tentoraz (za stavu možnosti prinajmenšom analogického vzťahnutia skorších záverov aj na problém v prejednávanej veci) a II. či obe dovolaním ponúkané, resp. aj iné skoršie rozhodnutia dovolacieho súdu riešili

akcentovaný problém rovnakým spôsobom alebo naopak k jeho riešeniu pristúpili rozdielne (spravidla aj za cenu rôznych výsledkov konania alebo formulovania v rozhodnutiach z nich takých záverov, ktoré sú významovými protikladmi).

19. Pri takomto prístupe bolo rozhodujúcim, že obe dovolaním zmienené rozhodnutia najvyššieho súdu (uznesenie z 10. januára 2018 sp. zn. 3 Cdo 169/2017, odvolávajúce sa aj na rozsudok z 25. marca 2013 sp. zn. 1 Cdo 67/2011 i takýto rozsudok) aj ďalšie v uznesení sp. zn. 3 Cdo 169/2017 spomínané rozhodnutie sp. zn. 5 Cdo 121/2009 (rozsudok najvyššieho súdu z 23. februára 2011) riešili identický problém začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby pri uplatnení práva na vydanie bezdôvodného obohatenia, teda problém nie celkom totožný s prípadom v prejednávanej veci, v ktorej šlo o problém začiatku plynutia subjektívnej lehoty ustanovenej zákonom o združovaní na podanie žaloby člena občianskeho združenia na preskúmanie takého rozhodnutia orgánu združenia, ktoré považuje za nezákonné alebo odporujúce stanovám a proti ktorému už podľa stanov nemožno podať opravný prostriedok (§ 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, platnom a účinnom do 30. júna 2016 vrátane, teda pred nadobudnutím účinnosti čl. IX bodu 8 v spojení s čl. CLXXIV zákona č. 125/2016 Z. z. a neskorších zákonov), považovanej odvolacím súdom za lehotu prekluzívnu; u problému riešeného skoršími rozhodnutiami najvyššieho súdu zhora a problému v prejednávanej veci ale nešlo nevidieť - navzdory viacerým rozdielom - existenciu toho jednotiacieho prvku, ktorým je obdobná zákonná konštrukcia včasného uplatnenia práva za pomoci kombinácie dvoch lehôt, z ktorých jedna je lehotou objektívnou a druhá subjektívnou, pričom na včasné uplatnenie práva sa vyžaduje zachovanie oboch lehôt (teda uplatnenie práva v čase pred skončením plynutia jednej i druhej) a v oboch prípadoch je začiatok plynutia subjektívnej lehoty naviazaný na čas, kedy sa oprávnený o rozhodnej skutočnosti (o vzniku bezdôvodného obohatenia a osobe bezdôvodne sa obohacujúceho podľa § 107 ods. 1 O. z. alebo o existencii rozhodnutia orgánu občianskeho združenia s atribútmi podľa § 15 ods. 1 rozhodného znenia zákona o združovaní) dozvedel.

20. Všetky rozhodnutia najvyššieho súdu spomínané v predošlom odseku pritom riešili a aj vyriešili problém začiatku plynutia subjektívnej lehoty jednotným spôsobom, teda v prospech odvodenia takejto skutočnosti až od skutočného zistenia skutkových okolností, umožňujúcich podanie žaloby - v tejto súvislosti porovnaj najmä závery z rozsudku sp. zn. 1 Cdo 67/2011, podľa ktorých I. oprávnený sa dozvie o vzniku bezdôvodného obohatenia a o tom, kto sa na jeho úkor obohatil vtedy, keď skutočne (preukázateľne) zistí skutkové okolnosti, na základe ktorých môže podať žalobu o vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, t. j. keď nadobudne vedomosť o rozsahu bezdôvodného obohatenia a o osobe obohateného, a to bez ohľadu na to, že sa o týchto skutočnostiach mohol dozvedieť aj skôr (porovnaj napr. Zborník IV. býv. Najvyššieho súdu, Praha 1986, str. 649); II. to, kedy sa oprávnený dozvedel (dospel k záveru), ako takýto jeho nárok vyplývajúci z týchto skutkových okolností možno právne kvalifikovať, nie je pri posudzovaní okamihu začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby vôbec relevantné; III. podané znamená, že oprávnený sa dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil (§ 107 ods. 1 O. z.), keď získa znalosť tých skutkových okolností, z ktorých je možné zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie vyvodiť a IV. takto tejto vedomosti oprávneného rozumie nielen právna prax (porovnaj napr. aj uznesenia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 26 Cdo 2083/2008 z 15. októbra 2008 a sp. zn. 28 Cdo 3148/2009 z 18. januára 2010), ale aj právna teória (porovnaj napr. Josef Vaněk, Neoprávnený majetkový prospech, Bratislava 1989, str. 172 - 173).

21. Závery z ostatných dvoch odsekov preto aj v prejednávanej veci oprávňovali dovolací súd na konštatovanie, že dovolaním v prejednávanej veci bol napriek jeho nie najšikovnejšej formulácii uplatnený ten dôvod prípustnosti dovolania podávaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 421 C. s. p.), ktorým je odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písmeno a/ a nie písmeno c/ ustanovenia). Pri použiteľnosti aj na prípad v prejednávanej veci toho záveru zo skoršej judikatúry, podľa ktorého sa na začatie plynutia subjektívnej lehoty ustanovenej zákonom na uplatnenie práva (a teda aj na jej prípadné márne uplynutie) vyžaduje skutočné (preukázateľné) zistenie (oprávneným) skutkových okolností umožňujúcich podanie žaloby potom bolo potrebné aj konkrétnu právnu otázku nastolenú dovolaním v prejednávanej veci zodpovedať (a existujúcu judikatúru do istej miery doplniť či rozvinúť) tak, že aj na začatie plynutia subjektívnej 30-dňovej lehoty na podanie žaloby

podľa § 15 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení platnom a účinnom do 30. júna 2016 sa vyžaduje skutočné (preukázateľné) získanie vedomosti člena združenia o existencii inak než žalobou nenapadnutelného rozhodnutia orgánu združenia a dôkazom získania takejto vedomosti u člena združenia, ktorý na svoje zastupovanie splnomocnil iného člena (splnomocniteľa), nie je získanie vedomosti zástupcom (splnomocnencom).

22. Rozsudok odvolacieho súdu napadnutý dovolaním za takéhoto stavu vecí bolo treba považovať nielen za rozhodnutie spočívajúce na nesprávnom právnom posúdení veci, ale vo vzťahu k tomu zo žalobcov, u ktorého sa na nadobudnutie vedomosti o spornom valnom zhromaždení a rozhodnutiach na ňom prijatých aj ním samotným usúdilo z púheho faktu splnomocnenia ním na zastupovanie inej osoby a existencie príslušnej vedomosti u jeho splnomocnenca (teda u žalobcu 2/) a u ktorého na záver o čase skutočného získania ním vedomosti o spornom valnom zhromaždení chýbali podklady, aj za rozhodnutie predčasné.

23. To isté ale navzdory nesprávne zodpovedaniu dovolaním nastolenej otázky neplatilo u žalobcu 1/, ktorému už podľa doterajšieho obsahu spisu 30-dňová lehota na podanie žaloby podľa § 15 ods. 1 zákona o združovaní začala plynúť skôr než žalobcovi a u ktorého sa nesprávnosť riešenia v dovolaní uvedenej otázky nepremietla do následku v podobe nesprávneho rozhodnutia odvolacieho súdu (keďže žaloba tohto žalobcu bola preukázateľne oneskorenou, jej zamietnutie odvolacím súdom správnym a to, že rozhodnutie odvolacieho súdu v jeho prípade na vyriešení dovolaním nastolenej otázky nezáviselo, u žalobcu 1/ z inak relevantnej otázky činilo otázku len akademickú, v zmysle záverov konštantnej judikatúry dovolacieho súdu prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 C. s. p. vylučujúcu).

24. So spoločným dovolaním oboch žalobcov v takejto procesnej situácii preto nešlo naložiť inak, než odmietnutím dovolania žalobcu 1/ podľa § 447 písm. c/ C. s. p. a zrušením rozsudku odvolacieho súdu len v časti týkajúcej sa žalobcu 2/ (vo veci samej aj v závislom výroku o trovách konania) so súvisiacim vrátením veci takémuto súdu na ďalšie konanie podľa § 449 ods. 1, § 439 písm. a/ a § 450 C. s. p.

25. Dovolací súd preto rozhodol spôsobom uvedeným v prvých dvoch čiastkových výrokoch tohto svojho uznesenia.

26. Takýto výsledok dovolacieho konania mal za následok skončenie konania (nielen dovolacieho s konečnou platnosťou, ale i ako celku) medzi žalobcom 1/ a žalovaným, pričom čiastkový výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zavinil (procesne) neprípustným dovolaním žalobca 1/. Dovolací súd preto rozhodol tiež o nároku žalovaného proti žalobcovi 1/ na náhradu trov dovolacieho konania podľa § 256 ods. 1 C. s. p. per analogiam v spojení s § 438 ods. 1 rovnakého zákona.

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0, v časti trov konania pomerom 2 : 1.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.